

NATURRESERVAT I KALMAR LÄN

Trollskogen

HAVSÖRN

NATUR SOM BERÖR

I Trollskogen råder lugnet och stillheten. När jag träder in i skogen från parkeringen är det som att allt mänskligt brus stängs av. Istället omsluts jag av havets mäktiga dån, som färdas genom tallskogen. Bofinken upprepar ivrigt sin strof tillsammans med rödstjärt och talgoxe. Jag fortsätter stigen fram och passerar mäktiga, knotiga ekar, slingrande murgröna, näpna linneor och tallar som i århundraden tuktats av vinden. En tordyvel kryper i sakta mak fram över nedfallna tallbarr. Där träden glesnar smeker vinden det korta gräset mellan sand och klappersten. Här, vid strandkanten, är allting komplett. Havet med frasande vågor, en oändlig himlarymd som möter horisonten utan hinder. Det är detta som är Trollskogens själ – harmonin mellan havet och skogen. Här vill jag stanna, länge.

VAD DÖLJER SIG UNDER YTAN?

Grankullavikens skyddade vatten är hem för alltifrån pyttesmå räkor till gammalgäddor. I den grunda viken leker strömming, skrubbskädda och andra fiskar.

Stora delar av Grankullaviken är inte djupare än tre meter. Det innebär att vattnet värms upp fort på våren, då ljuset kan nå ner till botten så att tång, ålgräs och annan växtlighet kan frodas. Växtligheten är bra gömställen för småfisk. För större fisk är den ett skafferi!

Om du doppar huvudet under ytan vad kan du då få se? Bland tångruskorna simmar små varelser omkring – tångmärlor, tånggråsuggor, tångräkor. I det vajande ålgräset gömmer sig tångsnällor. Strandnära, på botten, kryper trollsländelarver fram. Ett skräckinjagande rovdjur som kan fånga småfisk med sina utskjutbara käkar.

TÅNGSNÄLLA
- en "sjöhäst" i svenska vatten

smultronklöver

ormtunga

klöverärt

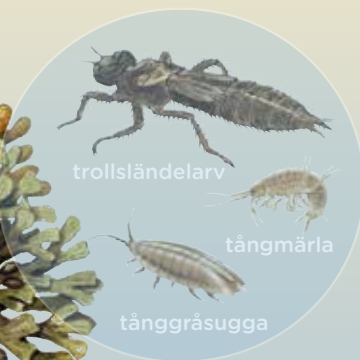
strandkata

gräsand

blåstång

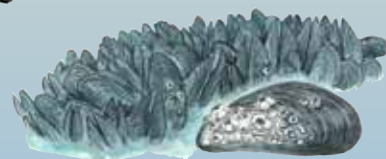
trollsländelarv

tångmärla

tånggråsugga

storspigg

blåmussla

skrubbskädda

gädda

SEXFLÄCKIG
BASTARDSVÄRMARE

FUKTIGA, RIKA ÄNGAR

Där Trollskogen möter havet i väster breder frodiga strandängar ut sig. På sommaren betas ängarna av kor. Vill du se många olika fjärilar, trollsländor och blommor får du inte missa att ta en tur hit!

Betade strandängar är artrika miljöer. Här trivs specialiserade växter som gynnas av att gräset betas kort och klarar av att ha det blött om fötterna. Blommorna gästas av humlor, sugna på nektar. Trollsländor patrullerar över ängarna i jakt på fjärilar och andra småkryp. För fåglar som vadare och änder erbjuder strandängarna bra häckningsplatser, med gott om mat både på land och i det grunda vattnet.

Skärrande gräshoppa, ängsnätfjäril och citronfjäril är bara några av de insekter du kan få se om du besöker strandängarna sommartid. Vandra långsamt, så du inte missar smultronklöver, ormtunga, klöverärt och de andra strandängsväxterna.

TEGELRÖD
ÄNGSTROLLSLÄNDA
– karaktärsart på
strandängarna

TECKENFÖRKLARING

- RESERVATSGRÄNS
- P PARKERING
- T TOALETT
- T RASTBORD

VANDRINGSLEDER

- ◆◆◆ KNYSSELNACKESTIGEN, SPÅNGAD (1 KM)
- MURGRÖNESTIGEN (2,7 KM)
- TROLLSKOGESTIGEN (4,5 KM)
- OMARKERAD STIG
- CYKELVÄG

MISSA INTE

① TÅG GENOM SKOGEN

Förr fraktades timmer från de öländska skogarna ut till Grankullaviken på Boda Skogsjärnväg. Idag fraktas bara människor! Föreningen Boda Skogsjärnväg kör årligen turer, se www.bosj.se för mer information.

② VIKTIG GRÄNS

En gång i tiden gick en mur över hela udden. När man passerade den norrut trädde man in på helig mark. Så tolkar arkeologer murens funktion. En del av muren finns kvar än idag.

③ SKEPPSSKELETT

En ovädernatt i december 1926 gick skonaren "Swiks" på grund öster om Trollskogen. Alla sju besättningsmännen överlevde och kunde ta sig i land. Vraket ligger nu uppspolat på klapperstensstranden.

④ TROLLEKEN

Knotigare skapelse får man leta efter! Men är man över 900 år gammal så får man acceptera lite skavanker. Och att vara hyresvärd åt massor med småkryp, mossor och lavar.

⑤ GRAVAR FRÅN FÖRR

Det finns ett 15-tal gravar från järnåldern i området. De är helt inbäddade i grönska. Men när de uppfördes syntes de vida omkring, för då var landskapet helt öppet.

⑥ SLINGGRANDE TALLAR

Det är hårt att växa upp i mager mark och piskande vindar. Men är man av segt virke så går det, även om man inte kan växa spikrakt. Trollskogens säregna tallskog lämnar ingen oberörd.

POPULÄRA EKAR

Här och var i Trollskogen träffar man på gamla ekar. Ekarna är mycket värdefulla då de är hem för många växter, djur och svampar. Vissa av arterna som lever på Trollskogens ekar är mycket sällsynta, som till exempel öländsk pricklav.

På din väg genom Trollskogen kommer du att få se flera stora ekar. De växte upp när skogen på udden var betydligt glesare jämfört med idag. Det var på den tid då byborna hämtade ved och virke från skogen och hade sina djur på sommarbete här.

En gammal, ihålig ek är ett paradiset för skalbaggar och andra småkryp. Vissa lever bland trädkronornas grönska, andra i barken, i veden eller på rötterna. Några trivs i mulmen – det sågspånslika mjöl av murken ved, gnagresten, spillning och döda djur som finns inne i ihåliga träd. Många av ekens små invånare är hotade, eftersom det inte finns så många gammelekar kvar.

EKOXE

FORMRIK SKOG

Trollskogens tallar har inte haft någon lätt uppväxt. Decennier av blåst har skapat trädens slingrande former. En skog att förundras över.

Tallskogen med sina stormvridna träd är ett av reservatets signum. Den säregna skogen är väl värd ett besök, oavsett årstid.

Många karaktärer har tallskogen som sitt hem.

Spillkråkan, klädd i glänsande svart och med röd hätta, ger sig tillkänna med såväl rop som hackande. I sanden bygger myrlejon trattformade fångstgropar. Är man myra gör man bäst i att inte trilla ner i dessa gropar. Tallprocessionsspinnaren är en grå, oansenlig nattfjäril. Men larverna missar man inte när de vandrar fram på rad i meterlånga tåg!

SPILLKRÅKA

LAND MÖTER HAV

På östsidan av Trollskogen slår vågorna in mot stranden i en evig rörelse. Det "klappar" när vattnet möblerar om bland de rundslipade stenarna, stenar som berättar en del om Ölands geologi.

Några av stenarna på stranden är av **kalksten och sandsten**, alltså samma bergarter som bygger upp den öländska berggrunden. Men det finns också stenar av granit, som har transporterats hit av inlandsisen från Småland och Östergötland.

Klapperstenstranden är en karg miljö. Men en bit ut i vattnet finns frodiga **undervattensängar med blåstång** och andra alger. Här simmar öringar och andra fiskar omkring i jakt på småkryp som lever bland tången.

DJURGARANTI

Bitbock och myrlejon, tordyvel och åttafläckig praktbagge. Alla är de insekter som lever i Trollskogen. Du kan se dem i uppförstorat format utanför naturum Trollskogen. Tillsammans med mården Morris!

Vid reservatets entré ligger naturum Trollskogen. Här finns en utställning som presenterar uddens natur. På www.naturumtrollskogen.se hittar du information om öppettider, guidningar och andra aktiviteter.

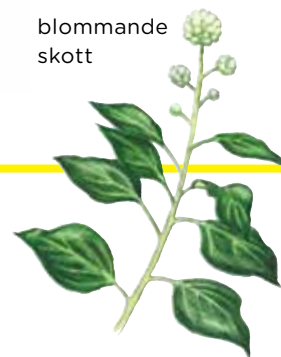

VINTERGRÖN LIAN

Många träd i Trollskogen är omslingrade av murgröna. I sin ungdom har denna klättrväxt endast treflikiga blad. När den är ungefär 10 år gammal växer det ut grenar med ovala blad. På dessa grenar kommer också blommor och sedan bär. Blomningen sker sent på hösten och bären mognar tidigt på våren. Tvärtom jämfört med de flesta andra växter med andra ord!

MURGRÖNA

blommande skott

NATURRESERVATET I KORTHET

- AREAL: 266 HA
- INVIGNINGSÅR: 1998
- LÄN: KALMAR
- LANDSKAP: ÖLAND

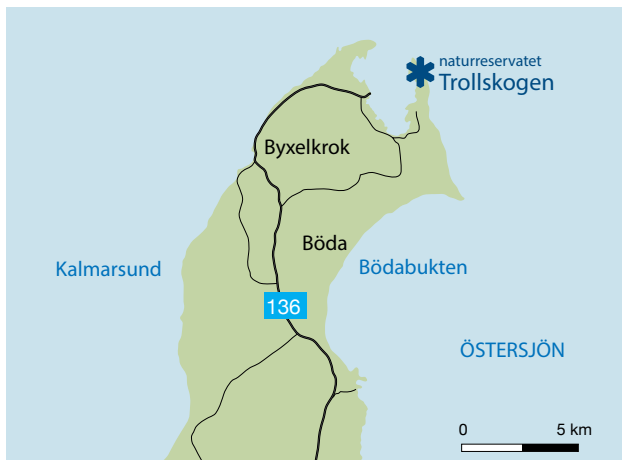
FÖRESKRIFTER

Inom naturreservatet gäller speciella regler. Fullständiga föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet finns på skyltar i reservatet.

- Plocka inte med stenar hem.
- Lämna blommor och andra växter orörda.
- Respektera djurlivet, gå exempelvis inte nära fågelbon.
- Hundar måste vara kopplade.
- Tälta inte och gör inte upp eld.
- Lämna inte cigarettfimpar i naturen, tänk på brandrisken.
- Cykla och rid bara på vägen - inte vandringslederna.

HITTA HIT

Trollskogens naturreservat ligger på Ölands nordöstra udde, cirka 65 km från Borgholm. Trollskogens koordinater (RT90):
X: 6358105 Y: 1579106

GLÖM INTE

KIKARE: Se fåglar, fjärilar och trollsländor på nära håll.

HÅV: Om du vill undersöka vem som bor under vattenytan. Eller håva in fjärilar (som du naturligtvis släpper ut igen!). Håv kan också lånas på naturum.

FIKA: Ta med själv eller ta fikapausen inne på naturums kafé.

MER INFORMATION

Länsstyrelsen i Kalmar län

Hemsida: www.lansstyrelsen.se/kalmar

Kontakt: 010 - 223 80 00,

reservat.kalmar@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Kalmar län

Området ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000.

Produktion: Naturcentrum AB 2019. **Karta:** C. Lindkvist, Naturcentrum AB.
Illustrationer: C. Bollner/Azote (storspigg, skrubbskädda, gädda), R. Kautsky/Azote (blåstång), N. Johansson (tångmärla, tånggråsugga) & N. Forshed (övriga). **Foto framsida:** taigaphoto.se. **Övriga foto:** H. Terner (skogsjärnvägen), C. Kindblom Landtmanson (naturum), S. Nilsson (Mården Morris), J. Morin, Naturcentrum AB (trollslända), taigaphoto.se (Trolleken liten bild, Muren) & Länsstyrelsen i Kalmar län (övriga).